

אם כל כך טוב אז למה כל כך רע?

<<< עזרא דלומי על המצב

השנה נמלתי מהצהוב

בשנות החמישים והששים של המאה שעברה, היה הצפון הישן של תל-אביב (אזור ככר רבין) שבו גרתי, צבוע צהוב. כלומר, אזור של אוהדי מכבי. אני נצבעתי צהוב לאחר שאבא של חבר, שהיה אוהד מכבי, החל לקחת את בנו ואותי למשחקים של מכבי תל-אביב במגרש 'באסה' הישן ביפו, שעל חורבותיו קם אצטדיון בלומפילד. ילדים שבאו עם מבוגר נכנסו אז בחינם. אני מניח שהייתי נצבע אדום, לו חברי ואביו היו אוהדי הפועל, אבל זה מה שיצא. הצהוב דבק בי עד כי לא יכולתי להסירו. הוא לא דהה גם לאחר שהצטרפתי, מאוחר יותר, לנוער העובד, שם רוב החברים היו 'אדומים'.

לצבע הייתה בימים ההם משמעות אידיאולוגית. היה די ברור שאדום למד בבית חינוך ובא מבית הסתדרותי ומי שצהוב הוא ציני כללי. אצלי הצבע היה אקראי. אך במקרה מכבי קדמה לתנועה.

השניות הזאת, של צהוב בספורט ואדום בתודעה, סיבכה לי את החיים, אבל קשה היה להתגבר על הנאמנות למכבי, גם לאחר ש'הנוער העובד והלומד' תפס מקום מרכזי בהווי הנעורים. לזיכרון הקודם יותר הייתה השפעה רגשית חזקה שהזינה את חיידיקי הצהבת.

הטירוף הצהוב הזה היה כל כך ממכר עד שגם כאשר כבר ידעתי שאני הולך לקיבוץ, וכבר התמסרתי לרעיון הסוציאליסטי ונעשיתי אדום בתודעה, לא חסכתי משלמה נהרי - קיבוצניק מניר אליהו שכיכב בהפועל פתח-תקווה - קריאות בוז כשיחק נגד מכבי. נדמה לי שאפילו צעקתי לו: "אתה לא שחקן, אתה רפתן..." מזלי שלא הייתה עלי חולצת תנועה, דבר שהיה מעצים את פיצול האישיות וחושף אותה לעיני כל.

הדיבוק סירב לצאת גם כשנעשיתי חבר קיבוץ. כשמכבי הייתה מגיעה לאצטדיון

שהעיקרון השולט בו הוא חיסול התחרות במקום לתת לה לזרום.

כך למשל הפכה הפועל גליל עליון, ולא רק היא, לפח האשפה של מכבי תל-אביב בכדורסל. כמו בתאגידים הגדולים, בעל הבית יושב באמריקה ומקים פס יצור זול במדינת עולם שלישי. במקרה שלנו הגליל העליון ואחיותיה בכדורסל הן העולם השלישי. תפקידן לייצר שחקנים למכבי תל-אביב. הן ספקיות חלקי החילוף של המכונה הגדולה.

לשאול למה אוהדי גליל עליון עדיין משוגעים עליה ומוכנים לשפוך עליה כסף, זה כמו לשאול ילד למה אתה לובש דווקא בגד יקר של 'פוקס' או למה אתה אוכל 'מק-דונלד'. אוהדי הגליל מדמים שהפועל גליל עליון היא שלהם. זה נכון לא רק לגליל. בהרכב הפותח של מכבי תל-אביב כדורסל, "הקבוצה של המדינה", אין אף שחקן ישראלי.

תרגיל עסקי מבריק הכין לעונה הזו דיוויד פדרמן, אחד הבעלים של מכבי תל-אביב בכדורגל: הוא החתים שורה של שחקנים בעלי שמות, הנמצאים בסוף דרכם. שמות מביאים מינויים. כמו בשוק הנפט, המניות של מכבי זינקו בשלב הסימנים. עד שהתגלה שאין בכלל נפט, מישהו כבר עשה קופה. האלפים רכשו מנוי, נפט מהכוכבים הזקנים כנראה לא יראו.

בוודאי תשאלו: אם זה המצב והכול חרטה, איך אנשים ממשיכים לרוץ בטירוף למשחקי כדורגל ולשלם הון בשביל לראות את הקבוצה "שלהם"? הקנאות הרי נמצאת בכל מקום ומחפשת לה כלי ביטוי: במרכזי המפלגות, במוסדות החינוך, במקומות הבילוי וגם בספורט. אנשים מוכנים להיהרג על דברים קטנים. מקנאות יש מי שסובל ויש מי שקוצר דיווידנדים. זה בוודאי נכון גם בספורט.

השנה הפסקתי להיות צהוב. לפחות אסכול קצת פחות. עכשיו אני עם בני סכנין. אם לא לתועלת הספורט, לפחות לתועלת הפוליטיקה.

של הפועל חיפה בקרית-חיים (היום פרויקט נדל"ן), אוטומטית הייתי מארגן הסעה מהקיבוץ, למרות שהדרך לשם וחזרה הייתה רוויה בקרצוצים של חברים אדומים כלפי. מצבי הוקל רק לאחר שהפכתי לשחקן מן המניין בנבחרת הקיבוץ שהשתתפה בליגה האזורית. הפטריוטיות שלי להפועל ראש-הנהגה הביאה למידה של סלחנות כלפי מצד הסביבה האדומה.

כמו בפרידה מסיפור אהבה, מה שלא עושה השכל עושים הזמן והמרחק. עד לפני שנתיים עוד כריתי אוזן לרדיו בדאגה, כדי לשמוע "מה עשתה מכבי" והצצתי בטלוויזיה כדי לראות אם יש שידור של המשחק שלה, אבל אט-אט זה הלך ודעך, עד שנעלם. בשנה שעברה נפרדתי סופית. לא יכולתי עוד לשאת את המסחור הציני של האגודה הזו ושל עוד כמה אגודות גדולות השייכות למה שמכונה 'הספורט הישראלי'.

זה לא שקודם לא היה כסף ומסחור: שחקנים קיבלו מניה באגד כדי "שיוכלו לשחק בשקט"; אחרים, בעיקר מהפועל, היו "מעבירים כרטיס" (בעצם מפגינים נוכחות) במוסד הסתדרותי כלשהו וזוכים להשלמת הכנסה; ותמיד היו - הכיכוד לא - גם עסקנים טפילים שטיילו בעולם על גבן של הקבוצות. מה שאבד הן הפרופורציות. משילוב של ספורט עם מעט כסף נשאר רק הכסף. הקבוצות הגדולות, מאז שאנשי עסקים רכשו אותן, אינן פועלות עוד כארגוני ספורט אלא כתאגידים שבהם הדבר העיקרי החשוב הם רווחי הבעלים.

ומכיוון שזהו מאבק עסקי נטו, כלולים בו לא רק הכורח למכור את הסחורה לצופים, אלא גם הכורח לחסל את יכולתם של מתחרים פוטנציאליים להוות סכנה. איך מחסלים?? קונים מהם את השחקנים המצטיינים ומשגרים אליהם, בתמורה, את הבררה. ואם כבררה נותרה מעט איכות, אז משלמים לה כדי שתשב על הספסל ולא תלך לשום מקום אחר. זהו ספורט